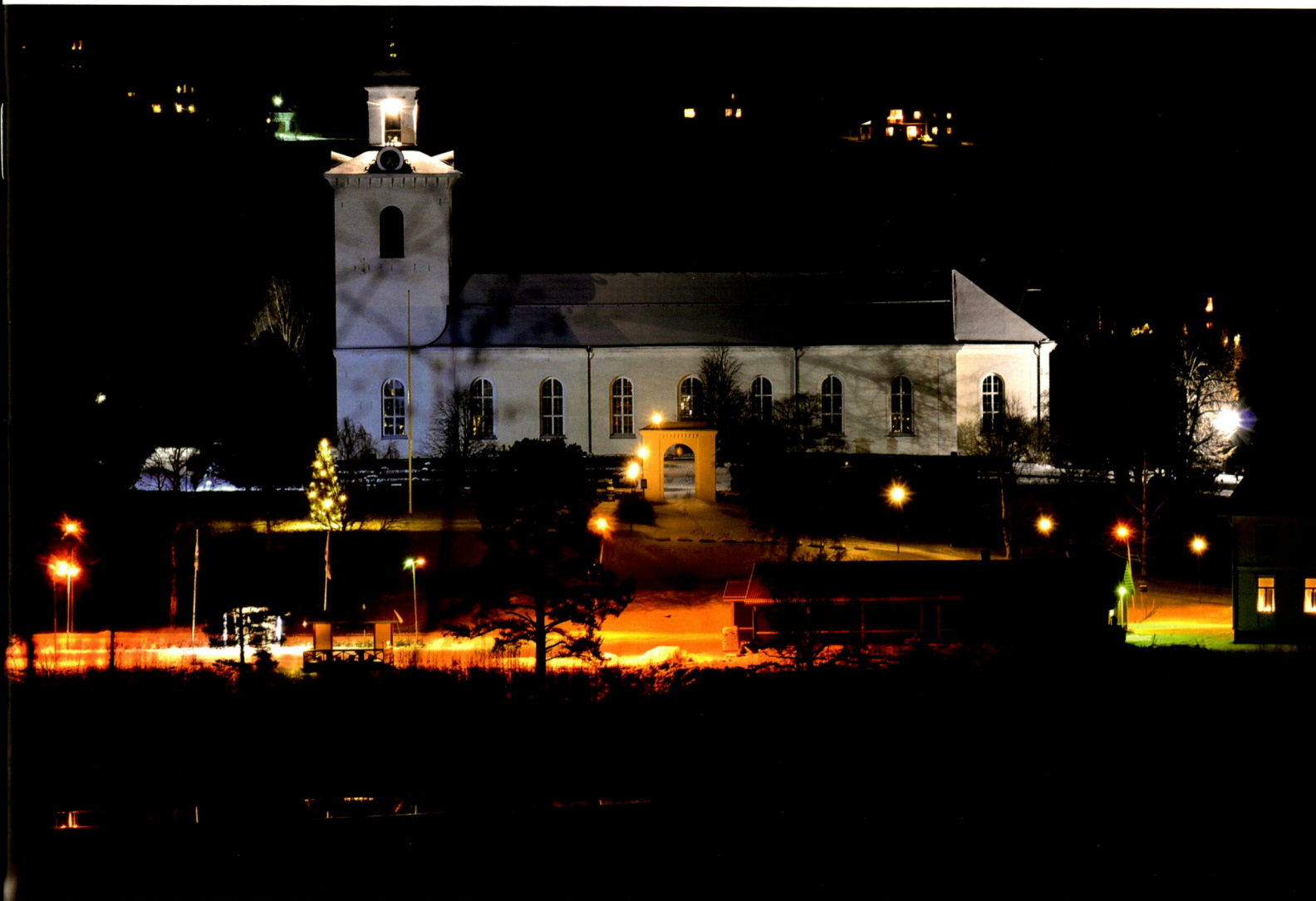

Hembygden

i Medelpad & Ångermanland

nr. 4 2015

Tema: *Vinter*

INNEHÅLL

Vinterminnen	3	Skogens pärlor – en guldgruva på nätet	12
Hembygdens år – 2016	4	Julhögtiden	14
Barndomens vintrar	5	Artighet	15
Vintervägar	7	Och så var semestern slut... ..	16
Tjuvjakten vid Björnedbodarna	9	Thuressonska huset, Sundsvall	17
Den ovanlige nasaren	11	Den här fina loggan ska vi nöta in nu!	19

Nej se det snöar, nej se det snöar
det var väl roligt, hurra!
Nu blir det vinter, nu blir det vinter
som vi har önskat, hurra!
Då tar vi kälkarna fram, och vantarna på
och sen vi åker i backen
hej, vad det ska gå.

Barnens förtjusning över den första snön, tolkat av Felix Körling 1913. Så annorlunda mot oss äldres ojande. Se till exempel nedanstående klagan av Alf Henriksson.

Vinterväg

Inte ens Gränna är någon idyll
Så länge där saknas klorofyll.
Snöstormen rister dess päronträn
Och Gud har vänt ryggen åt Jönköpings län.

Nu är det åter dags, att för ett halvår säga farväl till ljus och färger. Vinterdäcken ska på, snöskovlarna fram, ute är det halt, kallt och mörkt. Barnens jubel känns mycket avlägset. Vintern är mer till besvär än glädje tycker många av oss. Varför har man bosatt sig så nära nordpolen istället för i söderns flödande värme.

I Hembygdsföreningarna är det vinterstiltje. Ett och annat musikcafé eller berättarafton bryter av stillheten, om huset är vinterbonat.

Men det är dags i föreningarna att kavla upp ärmarna och på allvar börja planera inför Hembygdens år 2016. Vi behöver alla arbeta kring frågeställningen - på vilket sätt vill vi lyfta fram vår hembygd och visa

hembygdsrörelsens betydelse idag och för framtiden? Låta våra tankar fyllas av alla möjligheter och festligheter som 2016 innebär.

Och dröj inte med era planer, hur just er förening ska fira. Tiden rusar på, nu är det grå november men snart är det vår och sommar och dags att slå upp portarna till just er hembygdsgård.

Så sätt igång och planera. 100 år i hembygdens tjänst är värt att uppmärksamma. Tillsammans kan alla vi 15 000 hembygdsvänner i Ångermanland och Medelpad lyfta fram vår rörelse och göra den synlig i våra bygder. Våra hembygdsföreningar behövs även framöver för att vårda det lokala kulturarvet och för att slå vakt om vår plats på jorden. I hundra år har vi vårdat historien. Nu möter vi stolt framtiden och arbetar vidare för bygdens bästa.

I och med detta nummer slutar två av våra trotjänare i redaktionskommittén. Ann Renström och Laila Söderström tackar för sig och vi framför vårt varma tack för alla åren och alla tidningar, som de medverkat till. Istället för dem får vi hälsa Per-Olof Engdahl och Pia Hedlund välkomna till det roliga arbetet det är att skapa tidningen Hembygden.

Tillslut vill vi i redaktionen tillönska er alla en riktigt god jul och ett gott nytt år!

Margareta Johansson

ordf. Medelpads hembygdsförbund

Lena Landin

ordf. Ångermanlands hembygdsförbund

Vinterminnen

När jag tänker tillbaka på min barndoms vintrar minns jag massor av snö och att det var väldigt kallt i långa perioder. Detta innebar begränsningar i sättet att leva.

Man höll bara varmt i de rum som användes. Jag och min syster sov i köket som värmdes upp av vedspisen och mina föräldrar och lillebror låg i kammaren där man eldade i en rund täljstenskamin.

Carl Larssons målning "Flicka med spark" väcker vinterminnen och kan illustrera hur det kunde se ut på den tiden. Min farfar hade en liknande träspark och jag minns åkturen med honom till vedboden, dit han gick dagligen.

Sen minns jag med fasa de hemstickade långa yllestrumporna som jag tvingades ha. Dom stacks och kliade alldeles förfärligt.

Mitt föräldrahem låg cirka en kilometer från landsvägen. Vintertid plogades vägen med häst och en plog som man lade tyngder på så att den gick djupare. Större delen av vintern var det häst och släde och spark som gällde efter byvägen.

Mina föräldrar var jordbrukare och mjölkkrukan skulle ner till vägen på morgonen och hämtas hem igen på eftermiddagen. Då handlade man i byns enda affär och post och tidning hämtades på Eriksfors poststation.

Farmor och farfar bodde i samma hus med bara en farstu emellan oss. Där hade vi och mina fem kusiner i granngården ett väldigt bra "dagis". Farfars hade tolv egna barn så dom tålde det mesta.

Men vi var ju inga änglar precis. En vinter gjorde vi ett kulhål under det stora runda köksbordet och spelade kula inne. Men till midsommar lades hålet igen och fernissades över. Det blev bara en vinter och även lite bannor för oss.

Jag hade ungefär en kilometer till skolan om jag kunde gå genvägen. Måste jag gå runt förbi affären blev det två kilometer. Morgontoaletten gjordes vid en kommod med tvättfat, spegel och kam. Där inrymdes även en liten potta om det skulle behövas. På vintern när det var kallt stod jag vid spisen med

"Gården och brygghuset", Carl Larsson

ugnsluckan öppen när jag tvättade mig. Vattnet värmdes i en kopparreservoar med kran som var kloss emot spisen. Den var man lite stolt över, den betraktades som "modern".

Höjdpunkten på vinter var julfesten som Logen Bjärträ Fäste anordnade ledd av Selma Gradin på Sågmon. Där såg jag min första film med rörliga bilder 1939-40. Det var Kalle Ankas flygtur och han hade vindrutetorkare på glasögonen. Vi skratade hejdlöst. Det var det roligaste vi sett. Sen skulle filmen spolas tillbaka så vi fick se allt igen fast baklängdes och det blev nästa ändå roligare.

Skidorna hade vi bekymmer med därför att bräntena råkade. Då kokade man upp vatten i en stor kittel, blötte framändan ordentligt och böjde den mellan spisen och spisstången några timmar. Val-lade gjorde vi med stearin.

Torts en väldig frihet fanns en viss disciplin. Jag minns att om jag gick raka vägen hem från skolan och bytte kläder innan jag började leka fick jag gå till affären på lördag och köpa ett tio öres Toy. Det var tre bitar och jag fick rådet att bara ta en bit per dag så att det skulle räcka längre.

Jag minns mina vintrar med stor glädje. Det känns som vi kom varandra närmare i familjen. Det var då man lärde sig sticka, virka, sy, väva och baka. Här-liga minnen som värmer när man tänker tillbaka.

Gunborg Nilsson
Bollstabruk

Hembygden
i Medelpad & Ångermanland

Redaktör och ansvarig utgivare:
Anders Sällvin
Tel. 070-66 21 500
anders.sallvin@hotmail.com

Hembygden i Medelpad & Ångermanland utges av Medelpads och Ångermanlands Hembygdsförbund i 4 nummer årligen. Distribueras gratis i 10 ex. till samtliga hembygdsföreningar anslutna till förbunden.
Prenumeration 150,-/år, insättes på BG 687-6163. Ange "Prenumeration Hembygden" samt ditt namn och din adress.
Lösnummer 40,- kan beställas av
Anders Sällvin: 070-66 21 500

Redaktionskommitté
Ann Renström
ann.renstrom1@gmail.com
Tel. 0612-214 16

Margareta Johansson
margareta@vaxtfoto.se
Tel. 060-931 11

Laila Söderström
laila.soderstrom@telia.com
Tel. 0613-331 15

Anders Sällvin
anders.sallvin@hotmail.com
Tel. 070-66 21 500

Per-Olof Engdahl
per-olof.engdahl@telia.com
Tel. 070-224 28 47

ISSN 1100-0554

Form & tryck: Accidens, Sundsvall.

Besök våra hemsidor
www.hembygd.se/medelpad
www.hembygd.se/angermanland

Omslagsbild:
Nora kyrka.
Foto: Bert Westin.

Kommande nummer:
tema: Vår

Hembygdens år – 2016

Soluppgång på Murberget Härnösand. Foto Länsmuseet Murberget.

Nästa år är det 100 år sedan Sveriges Hembygdsförbund bildades. Det ger oss alla inom hembygdsrörelsen anledning att lyfta fram rörelsens betydelse både centralt, regionalt och lokalt.

Centralt koncentreras 100-års jubiléet till Hembygdens Helg 27–28 augusti 2016. Då träffas vi på Skansen i Stockholm. Varje region väljer ut hur man vill berätta sin historia och sin särart för övriga landet. Här i Medelpad och Ångermanland har vi valt "skogen" som ett övergripande tema.

Det finns en skogskoja på Skansen, den får bli utgångspunkten för vår presentation av vår hembygd. Skogskojan är från förra sekelskiftet, år 1900. Kring den berättar vi om livet i skogsbygderna genom historien, berättelser och bilder från då men också med jämförelse med dagens skogsbruk.

Vi vill också speciellt vända oss till barn och ungdomar genom praktiska övningar som barkning och stocksågning med gammal tvåmanssåg, men också genom "skogslekar" som att "dra slätkäpp" och "sno kattskinn", tälja barkbåtar, bygga kottdjur och göra vedträdsdockor.

Från sågverksepoken kommer övningar att bära plank med puta och styrstav ("stor stark" och "liten stark") Dessutom bjuds på smakbitar av kolbullar.

Men var fanns kvinnorna i skogen? Runt sekelskiftet hade ännu inte kockorna flyttat in i kojorna men fåbodarna var kvinnliga revir. Här blomstrade också hantverket inte minst i Ångermanland och vi tar med Anundsjö-broderiet och Märta-Stinas stickning som exempel på detta.

Vi hoppas att ni när ni läser detta får fler idéer och uppslag. Hör av er till Margareta Johansson, margareta@vaxtfoto.se eller till Lena Landin, lana.landin@ramvik.com.

Från Medelpad och Ångermanland kommer vi att ordna bussresor till Hembygdens Helg. På lördagskvällen anordnas en jubileumsfest på Soliden och dit är alla välkomna. Kostnaden blir ca 400 kronor per deltagare.

**Margareta Johansson
och Lena Landin**

Barndomens vintrar

Jag slirade och hade svårt med balansen på det hårda, snötäckta underlaget, men jag minns inte att jag ramlade. Det var på Fredsgatan i Sundsvall, där den är ganska brant, mellan nr 23 där jag bodde och till huset på andra sidan nedanför, där Anita bodde.

Det är vad jag minns av min första skidtur.

Hur gammal jag var eller hur jag fick skidorna minns jag inte. Dom var nog begagnade, slitna både ovan och under, ljusbruna och med enkla läderrembindningar.

Pappa var polis men också skogshuggare på fritiden. Under vintern åkte han skidor både för att träna och naturligtvis för att ta sig till huggningen. Precis som i hemtrakterna i Toböle i Nordmaling, där blivande svågern Birger Andersson med bröderna Elof och Helge och kusinen Kalle Johansson så småningom nådde SM-klass. Pappa tävlade årligen i Polis-SM. När pappa kom hem sjöblöt efter träningen fick han en rå avrivning av mamma. Ibland fick jag följa med ut i träningsspåret. Jag hade en liten bjällra att pingla med när det blev för ensamt.

Vinterolympiaden 1944 i Cortina ställdes in varför många åkare sökte sig till storloppet i Medelpad, Midälvaspelen. Där segrade ovannämnde Birger Andersson från Rundvik på 3- eller 5-milen över bland andra finnarna. Han förärades OS-medaljen för bedriften.

Ibland på söndagarna åkte vi i familjen ut tillsammans till nån av stugorna runt Sundsvall. Oftast till skogvaktarens stuga bakom Södra berget, nuvarande Jaktkojan, som pappa hade nyckel till. Men också till Fågelbergstugan med fika.

När vi flyttat till den nybyggda Kronosågen i Sallyhill, jag var 10 år då, åkte vi skidor mest till stugan på Klissberget som bjöd på sprakande värme från den öppna spisen. Hemfärden utför branten på Orrberget var lite av en höjdpunkt.

Till Svanängsbodarna, en mil bort, dit pappa åkte ibland, har jag ännu inte kommit.

Framstegen i skidåkningen gick långsamt. Jag minns en skolutflykt till slalombacken på Södra berget med obehag. Det var vitträdisigt och jag blev lite snöblind. Men ändå trampade jag upp alldeles för högt i den då brantare undre delen av backen och fick sen tvinga mig att släppa.

Och sen var det alltid problem med bindningarna som aldrig ville sitta. Jag minns ännu hur jag avundades en som hade kabelbindningar.

Skridskor, mina halvrör, kanske jag fick till andra

klass. Jag minns i alla fall stapplande åkning på planen vid Höglundaskolan.

I Sallyhill fanns Midälvaplan. Och som jag minns det åkte vi skridskor varje kväll med eller utan klubbor. Det blev ju en del andra lekar också vintertid. De pågående byggena, koluppvärmda, under presenningar lockade till spännande men blyga äventyr med alla i kvarteret.

När jag började läroverket i 1:5 D blev det mera läxor. Vi tävlade i att räkna. Och jag tävlade med dom främsta. Inte förrän till jul uppdagades det att jag totalförenklade bråkräkningen med julbetyg B? som följd. I pluggämnen som geografi gick det bättre. När gympläraren fick oss att tävla 20 varv runt skridskobanan (d.v.s. ca 3000 meter) blev jag belönad för åkningen på Midälva. När tre varv återstod var jag ensam i täten. Och jag vann. Övriga fin känsla, mest av att duga. Det visste jag förstas innan.

Året efter, under våren, flyttade vi upp till Klöse i Nordmaling. Till pappas barndomsbygd för en tjänst som skogsförman åt dåvarande Nordmalings Ångsagsaktiebolag.

Under sommaren 1954 började jag träna orientering med Högåkers OK. Efter en del förvirring i början ledd av den darrande kompassnålen, gick det allt bättre. Backstreckskartan i skala 1:100 000 bjöd oftast på tydliga kontroller men med mycket orienteringslöpning däremellan. När det frös på i oktober-november men innan snön kommit, skridskoåkning mest på fiskdammet i "Fönne". Härliga, stjärnupplysta kvällar. Alla mot alla.

Jag tillhörde nu orienteringsfolket, skidfolket, de snälla, ordentliga som gärna satt långt fram för att inte missa något fröken sa. Jag tillhörde inte de som satt bredbenta längst bak, de som kanske tjuvrökte, mopedfolket.

På skidor

Jag var nu tolv år och hade börja i första klass 1:4 A på realskolan i Nordmaling. Dit var det 17 km men om jag färdades till Risängsbacken, 5 km, kunde jag åka med skolbilen därifrån. Hur som helst blev det mycket skidåkning vintertid när snön lagt sig över skridskoisen.

Pappa organiserade skidmärkestagning, (jag har en fylld märkestavla efter honom). Jag minns särskilt hur mamma klarade guldmärket genom att åka milen strax under den stipulerade timmen.

Jag var med dom yngre och sällskapsåkte i någon lämpligt brant backe. Man trampade upp en bit, åkte ner och trampade sen upp igen allt högre tills det inte gick längre. Högsta backen jag åkte i var Storbacken i Toböle, ca 50 meter hög och överst brantare än 45 grader. Min så småningom, blivande svåger Bosse hade klarat backen på en skida.

Det fanns andra backar, som hade åkts i lössnö, kanske med skidstavbroms. Storrullarbacken ovan Tobölänningen, backen mot Gammälbron i Klöse eller ner mot Gammalgården ovanför Storfallsforsen i Storfäll. Alla 50 - 60 meter höga, brantare än 40 grader.

Jag blev med i en skidtävling på Manhem i Rundvik också. Förmodligen ganska stor. James Warg vann seniorloppet. Minns ännu hans kraftfulla diagonal mot mål.

Min farbror Birger, han som segrade med OS-medalj Midälvaspelen, stöttade mig vid provåkningsen av 2,5 km-spåret dagen innan. Han klockade cirka 12 minuter och tyckte det var bra om jag kunde åka lite avspänt under loppet. Jag mindes inget av detta utom tiden 11.07 minuter, att jag blev trea och att jag blev sla-

Ove i fiskartagen

gen av han som vann med ca 30 sekunder (faktiskt en av mopedfolket). Däremot slog jag Roland som blev femma. Han blev sedermera en av traktens storrännare med bland annat VM-deltagande i det militära.

Jag hade börjat fiska. Under sommartid i älven, mest harr, någon havsöring, börting. Så småningom lax. På vintern nån skidtur till närbelägna Vitvattnet för att pimpla abborre. Med barkspade höggs hålet i isen som kunde vara närmare en meter tjock. Desto trevligare när en abborre högg på den maskagnade pirkkroken, (masken förvarades i en låda i pärkällaren under golvet).

På söndagarna gjorde vi också skidutflykter tillsammans i familjen. Snart nog blev Ålidberget, ca 5 km neröver efter Norrforsvägen ett favoritmål för våra utflykter. Krönet når ca 215 m.ö.h.

Högsta kustlinjen når i området ca 270 m.ö.h. och syns bra som en skogskalott på Storåsen 295 m.ö.h. en dryg mil i nordväst. Härlig lättillgänglig skidterräng över myrar och bergkullar bort till områdets högsta punkt Lusberget 237 m.ö.h. med utsikt över Västerbottenskusten upp mot Umeå. I den förut fisktomma lilla källsjön Lindsjön 221 m.ö.h. hade bolaget låtit inplantera bland annat bäckröding, som snabbt växte till kilostorlek.

Fallhöjden från Ålidberget mot Norrforsvägen är totalt 115 m på drygt 600 meter och rakt mot solen, egentligen mot sydväst-väster. Alltså sol långt fram på aftonen. Kalberg, ganska flackt ca 40 meter ner men den sista brantare ca 75 meter höga bergsslutningen var grov granskog. Efter besiktning av skogschefen Ture Rylander röjdes den ännu bestående västra slingan, som en storslalombana. Jag fick vara med Sven Johansson och finröja. Sven borrade och sprängde storstenarna.

Vi är i slutet av 50-talet. Tanken på att röja backen rakt ner var självklar. Varför så inte skedde är oklart. Men ett starkt minne är hur mamma och jag släpade upp den första rastkojan på berget. En vanlig, enkel masonitkoja i delar med en "skogshuggarkamin" i plåt. Som jag minns det var sursnön meterdjup. Om det var 1958 var jag 16 år och mamma 49.

Stora backen, den östra röjdes, liftar uppfördes liksom skidstugan där mamma och pappa var stugvärdar i många år. Men det var vi som upptäckte och startade det som sedan blev Ålidbergets slalombacke.

Ove Johansson
Indals Hembygdsförening

Vintervägar

I alla tider har människor haft ett behov att färdas mellan byar och att komma till sockenkyrkan, tingshuset eller marknadsplatsen. Stigar, ridvägar och enkla kärrvägar förbättrades succesivt till bättre och bättre vägar. Kring 1660 blev Norrstigen från Stockholm upp mot Umeå körbar med häst och vagn. Vägen blev kallad Stora Landsvägen. Militärer, präster och statens tjänstemän behövde vägar för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter bland befolkningen. Vi fick allt eftersom ett stort nät av vägar i hela landet. Att bygga och underhålla de allmänna vägarna åvilade fram till 1891 de mantalssatta bönderna genom naturavghållning.

Till skötseln av vägar hörde också vintervägunderhållet. Redan i 1734 års lag stadgas "närhetsprincipen", nämligen att bönder i hemtrakten hade skyldighet att vara vinterväghållningsansvariga. Länsmännen utförde vägsyner och dålig väghållning gav bönderna böter. Otaliga är tingsrätternas domar på 1700- och 1800-talen med anledning av bristanade väghållning.

I äldre tider skulle en vinterväg vara 2 alnar bred (en aln är 30 cm) bred. Det var bredden på slädarna och trafiken var inte så stor. Senare påbjöd lagen att vintervägen skulle var 5 eller 6 alnar bred. Plogningen skulle ske till en "sådan bredd att två med parhästar bespända slädar kunna utan svårighet färdas förbi varandra".

Vägruskor

En av de viktigaste uppgifterna för väghållare var att inför vintern märka ut vägsträckningen med vägruskor. När det snöat skulle både väghållare och resande se var vägen gick. Detta gällde särskilt då man lagt om vägen vintertid för att gå över sjöar och myrar. Sedan Vägkassan år 1925 övertog vägunderhållet (och därmed ersatte naturavghållningen) var

Snöskärm

det många bönder som levererade s.k. stickebuskar till Vägkassan.

Snöskärmar

Före vintern skulle också snöskärmar uppsättas. Snöskärmar är ett modernt påfund som kom när biltrafiken ökade på 1920-talet. Bilar, bussar och lastbilar krävde att snön togs bort nästan ner till vägbanan. Annars blev det modd och även med snökätting kunde fordonen köra fast i snön. På öppna fält driver snön vid snöfall och vid blåst och lägger sig kompakt i vägbanan. Då blir det tungt och svårt att ploga vägen ren. Ett effektivt sätt att förhindra snön att driva in i vägen i vindutsatta sträckor var att sätta upp snöskärmar ca 20 meter från vägen. Oftast lejde Vägkassan bort detta arbete till markägarna vilka fick ersättning för varje snöskärm de satte upp. Det var en bra extrainkomst för jordbrukarna under de svåra åren på 1930- och 1940-tal.

Plogningen

Ända sedan 1600- och 1700-talen fanns postskjutisar som måste ta sig fram i ur och skur. Gästgiverier hade plikt att hålla med hästar för att skjutsa resande. En oplogad väg ledde till räfst och rättarting. ▶

Timmerhäst

Plogning med häst

I alla tider ända fram till vägväsendets förstatligande 1944 sköttes snöplogningen av byarnas innevånare. Oftast krävdes två eller flera hästar för att dra en 5 m lång och över 3 m bred plog. Man bildade ploglag som snöröjde en viss av länsmanstoret angiven sträcka.

Lastbilen ersätter hästen

På 1930-talet började man ploga med lastbil men det var först efter krigsslutet 1945 som lastbilen på allvar tog över. Då behövdes inga snöskärmar eftersom lastbilen klarade de flesta snödrivorna. Men vägruskor, vägkäppar, är nu än mer nödvändiga än förut med den stora trafikmängden och de höga hastigheterna.

Tore Ramström

Foton utlånade av Tore Ramström

Tjuvjakten vid Björnedbodarna

Det hade gått några år in på det nya seklet 1900-talet. Uppe i Torsåkersskogarna märktes de nya tiderna inte särskilt mycket. I alla fall inte hos torparparet uppe i Björnedbodarna där familjen bara växte och försörjningen var svag. Det var arbete på kronoskogen som gällde och det lilla torpet födde en ko, ett par får och några getter. Några höns fanns det också i lagårn men någon häst fick torparen aldrig råd med. När det behövdes körhjälp fick han vända sig till någon välviljig bonde nere i byn som ordnade med plöjning och harvning av de magra åkerlapparna som brutits upp ur skogsbacken. Stengårdsgården nere i slutningen mot myren växte så saktat för varje år. Potatisen sattes "för hand" med någon av de vuxna som dragare framför päraln (på normalsvenska heter det väl potatisårder), och höet bars på en bår av slantor hem till lagården eller till små lador i skogsbrynet.

Starrhö från myrarna

En viktig del i höbärgningen var myrslåttern, där det glesa och sträva starrhöet bärgades mellan blöthålen och martallarna och hässjades eller störades för torkning. När höet torkat lades det in i små enkla lador på någon torrare del av myren. Där låg det kvar tills kylan och snön hade kommit och gjort det möjligt att hämta hem skörden på en släde. Torparen fick ta repet över axeln och dra lasset genom snön och småskogen. Det gällde att inte lasta alltför mycket, då myrarna för det mesta låg kilometervis hemifrån.

Älgspår i skogen

Det närmade sig jul och vintern hade kommit tidigt det här året. I djupsnön inne på myrarna hade skogsarbetarna kring Björned sett spår efter älgar. Det var långt efter tillåten jakttid men den dåliga förtjänsten i skogen hade gjort börsarna tunnare än vanligt i skogsbygderna. Det var lockande att skaffa kött till jul, och två av torparna beslöt sig för att försöka skjuta en älg, tillåtet eller inte. Nu fanns chansen då snödjupet gjorde att djuren stannat kvar på ett litet område.

Lyckat tjuvskytte

Söndagen före jul gav sig de båda tjuvskyttarna iväg och efter några timmar lyckades Jakob, som den ene jägaren hette, skjuta en älgko. Snabbt flåddes och styckades bytet och resterna grävdes ner i myren, som på grund av det stora snödjupet inte var så hårt frusen. Köttet bars och släpades till några närbelägna hölador där det gömdes under höet. Hela tiden snöade det kraftigt och spä-

Bostadshuset vid Björnebodarna 1957. Foto: Sören Nässén

ren efter slakten och allt bärandet var snart igensopade. Nu bar det iväg hem till torpet för att hämta hösläden och sen tillbaka upp till det gömda köttet i myrladorna.

Där lastades först ett lager granris och hö underst på släden, sedan lades det styckade älgköttet ovanpå och överst ett rejält lager starrhö som täckte alltihop. Det var noga med att inget blod droppade i spåren hem till byn. Sen iväg efter ett nytt lass hö och kött tills allt fanns hemma på torpet. Jakobs äldsta flicka som var 7-8 år gammal fick hjälpa till med att skjuta på det andra lasset för att hinna med innan det blev nermörkt. Väl hemma bars både höet och köttet in i ladan där det fick ligga till kvällen.

Gömdes i golvkällaren

Då styckades köttet ytterligare, saltades ner och bars in i köket och ner i golvkällaren genom luckan i köksgolvet. Utanför fönstret fortsatte snöstormen och morgonen därpå låg drivorna ännu djupare över byar och skogar. Riskan att kronojägarna skulle upptäcka tjuvskytten var mycket liten och de båda torparfamiljerna hade mat både till jul och till långt fram på vintern. Naturen gav både jaktlycka och snöstorm vid rätt tillfälle. Eller var det kanske Vår Herre som insåg att han måste hjälpa de fattiga torparna i Björnedbodarna med julmaten det här året?

Den här historien fick jag höra flera gånger när jag var småpojke för länge, länge sen. Hon som berättade var flickan som hjälpte till den där gången det tjuvskjutna älgköttet släpades hem från myren genom snödrivorna. Hon som tjugo år senare skulle bli min mamma.

Folke Bohman

Ullånger

Min barndoms julotta

Av högtidlig väntan mitt hjärta skalv
där under glimmande stjärnevalv
mellan snötyngda tallar vi vandrar
i vintermorgonens gryning grå
den kända stigen, då jag fick gå
till julottan, jag med de andra.

Nu träda vi in uti Herrens hus
det lilla kapellet med tända ljus
mot väggarnas nakna stockar
och över talarestolens hang
var julmorgon en transparang
med Betlehems fåraflockar.

Där sitter församlingens hedersmän
– de flesta myllats i graven sen –
och på andra sidan om gången
sitter Segres-Mor, i sin ålders höst

och stämmer in med sin spruckna röst
när farbror Sandin tar upp sången.

Var hälsad skönaste morgonstund
som av profeters helga mund
är världen bebådad vorden!
Då vidgas rummet, då känner jag
hur hela himmelens välbehag
sig sänker ned över jorden.

Nu synes mot fondens rappade vägg
en högrest gestalt med gråsprängt skägg,
det är Lars-Olof på Näset.
Jag ser honom klart, för varje gång
jag minns min barndoms ottesång
fast nu på hans grav gror gräset.

Han öppnar bibeln och läser där
ur Jesajas bok, om ett barn som är
oss fött och en son oss given

hans namn är Underlig, Stark och Råd
hans herradöme är idel nåd
och ingen ände på friden.

Var gång jag sedan i livet hört
en julpredikan, sig sakta rört
en saknad djupt i mitt sinne
ty ingen mer kan predika så
som gamle Lars-Olof gjorde då
i mitt heliga barndomsminne.

Och träder jag in där luften skalv
av orgelbrus under mäktiga valv
i sköna smyckade tempel
den julstämning får jag ej en gång
som fyllde min barndoms ottesång
och satte på den sin stämpel.

Jenny Edvall

Jenny Edvall var söndagsskolelärarinna i Beta-
niakapellet i Parteboda. Hon var aldrig gift, utan
förblev "gammeljänta". Hon brukade skriva någon
dikt ibland. De blev aldrig utgivna utan hamnade i
byrålådan. Här är en som jag kommit över. Jenny
föddes i Parteboda den 27 november 1890 och dog
där den 4 februari 1968. Thore Mattsson, Borgsjö
Hembygdsförening

Hembygdsförsäkringen gäller för medlemmar i Sveriges Hembygdsförbund

Hembygdsförsäkringen gäller endast för den juridiska person* som är medlem i SHF. Om en förening har underorganisationer eller ingår i en sammanslutning av flera föreningar behöver varje juridisk person ha en egen försäkring samt ett eget medlemskap i SHF om försäkring ska kunna tecknas genom Hembygdsförsäkringen.

Ägaren tecknar försäkringen

Det normala är att den som äger något är den som tecknar försäkring för egendomen vare sig det gäller en byggnad eller lösegendom. Detta då det är ägaren som har ett försäkrat intresse. Föreningen kan dock försäkra någon annans egendom som de förvaltar om det finns ett avtal med ägaren där föreningen tar på sig försäkringsansvaret.

Kontakta Hembygdsförsäkringen vid frågor om försäkringen, vem den gäller för, etc.

*Företag, föreningar och stiftelser av olika typer räknas som juridiska personer. Juridiska personer har egen rättskapacitet, dvs kan äga saker och ingå avtal. En sammanslutning som ex. har egna stadgar, årsmöte eller organisations-nummer är en egen juridisk person.

HEMBYGDSFÖRSÄKRINGEN

Östra Långgatan 30a
432 41 VARBERG
Tel. 0200-22 00 55
hembygdsforsakringen@hembygd.se
www.hembygd.se

Den ovanlige nasaren

Det här hände under en av krigsvintrarna, som vi gamla säger när vi menar åren 1939 till 1945. Andra världskrigets obarmhärtigt kalla vintrar där många av de yngre männen låg i beredskapstjänst i Tornedalen eller vid norska gränsen. Efter så många år är mitt minne en kombination av fantasi och verklighet, men det jag ska berätta om bör ha hänt vintern 1941. Det var i slutet av mars och ganska sent på eftermiddagen när vi hörde hur någon stampade av snön från skorna ute på farstubron hemma på torpet. Jag var småpojke och hade kommit hem från skolan och mamma hade bakat vetelängder som hon skar upp i skivor till surrogatkaffet. Tant Stina, grannfrun, hade kommit in på hemväg från butiken och hon skulle få sig en kopp varmt i kylan. Pappa var troligen som vanligt i timmerskogen men han hade inte hunnit hem än.

En främling

Det knackade på köksdörren och in kom en man klädd i en lång grå ytterrock. Jag minns inte hur han såg ut, bara att han verkade vara i 50–60-årsåldern och att han var väldigt lågmäld. Han tog av sig vantarna och plockade fram några brev med synålar, några dragkedjor och lite andra sybehör ur fickorna på ytterrocken. Någon sorts gårdfarihandlare var han nog, men varusortimentet var mycket magert. Varken mamma eller tant Stina ville köpa nånting, även om det var rätt så vanligt att handla lite av nasarna, som de kringresande handelsmännen kallades. Till skillnad från sina kolleger i branschen verkade den här nasaren lite tafatt och han propsade inte alls på att sälja, utan han godtog att det inte blev några affärer.

Inga affärer

Mannen började plocka ner sitt lilla lager i ytterrocksfickorna igen när mamma frågade om det passade med en kopp kaffe och en bullskiva. Jo – det skulle

förstås vara gott och så satte han sig på en stol vid köksbordet, där tant Stina och jag redan satt på kökssoffan och mamma tog fram en extra kopp ur skåpet. Det sprakade i vedspisen där ugnsluckan stod öppen och värmen spred sig i köket tillsammans med doften av nybakat bröd. Innan vår besökare satte sig vid bordet knäppte han upp ytterrocken och under den hade han minst två kavajer till på sig.

Jag antar att han behövde rejält med kläder för att klara den stränga kylan utanför. Mössan och vantarna lade han på köksgolvet bredvid stolen.

Kaffe med bröd

Vi drack kaffet och åt de nybakta bullskivorna och jag lade märke till att främlingen inte doppade i kaffet som vi andra, han åt av brödet och drack kaffet till, och jag minns också hur små och smala händer han hade. De vuxna pratade lite grann, men gästen verkade på något sätt ensam och han var mest upptagen av det han bjöds på. Mamma frågade om det passade med ytterligare en kopp och en bullskiva till och det tackade han genast ja till. När "kalaset" var över flyttade han undan kaffekoppen, makade ihop några brödsmulor som låg på vaxduken på bordet och strök ner dem i handen och åt upp dem. Han behövde antagligen ta reda på allt ätbart – det fanns nog inte särskilt mycket pengar i hans börs. Sen tackade han för sej, knäppte igen sin stora ytterrock, tog på mössa och vantar, stängde dörren noggrant och gick ut i kylan igen.

Ut i vinterskymningen

Vi tittade efter honom när han gick mellan snövalarna uppför backen, antagligen på väg till någon annan gård i byn. Det sneda vårvinterljuset från sydväst bleknade och på den isblå himlen över Dalsberget började en och annan stjärna gnistra. Till natten skulle kölden smälla i knutarna igen och kvälls-nyheterna i radion skulle tala om kriget i Ryssland, där Hitlers arméer fortfarande gick framåt. Sen skulle vi få en het sommar innan nästa ohyggliga vinter kom år 1942 och satte stopp för den tyska framfarten. Men det visste vi ingenting om då, lika lite som vi visste vad som blev av den ovanlige gårdfarihandlaren. Så här minns jag det ovanliga besöket och jag undrar ibland hur han klarade sig – den försynte mannen i den stora ytterrocken som verkade så oändligt ensam och som inte doppade bullskivorna i kaffet som vi andra.

Folke Bohman, Ullånger

Skogens pärlor – en guldgruva på nätet

Skogsstyrelsen inventerar värdefulla skogsmiljöer och kulturlämningar och redovisas i Skogens Pärlor (<http://skogsstyrelsen.se/skogensparlor>).

På sidan som kommer upp läser jag: "Bakom rubriken Skogens pärlor döljer sig många av skogens sevärdheter. Här redovisas värdefulla skogsområden och kulturlämningar i svenska skogar.

Skogsstyrelsen genomför inventeringar för att få bättre kunskap om vilka värdefulla miljöer som finns i skogen. De värdefulla miljöerna har vi samlat under namnet Skogens pärlor. Det kan vara skogsmiljöer som är värdefulla på olika sätt eller kulturlämningar. Materialet uppdateras och förändras i takt med att ny kunskap kommer till eller att situationen förändras.

För närvarande finns över 500

000 objekt i Skogens pärlor. De olika objekten visas i en karta där du själv kan välja vad du vill titta på och i vilket geografiskt område. Välj ut området där du bor och gå sedan ut och titta på hur till exempel en nyckelbiotop eller en kulturlämning ser ut. Du behöver inte logga in för att titta på kartorna."

Jag vill hitta en fäbodvall, som ska ligga på sydsluttningen av Bölesåsen, i Indals socken.

1. Jag trycker på "STARTA".

Upp kommer en Sverigekarta. Först zoomar jag in den ungefärliga platsen och navigerar vidare för att hitta det troliga läget på Bölesåsen.

2. Där finns ett litet rödramat område långt nere på åsen en bit ovan skogsbilvägen. För att få veta vad det är trycker jag på

"IDENTIFIERA". Ja, det är fäboden.

Jag läser: Forn- kulturlämning, 0,4 ha.

Fäbod

Övrig kulturhistorisk lämning

Visa i karta >> Mer info >>

Jag trycker på "MER INFO". Där finns en "Beskrivning: (här rätt återgivning efter det handskrivna dokumentet) Fäbodplats bestående av 1 hustomt med spisursrest, röjda ytor och några röjningsrösen. Beväxt med gamla granar."

I det handskrivna inventeringsdokumentet framgår också att fäbodlämningen är belägen, förutom i sluttningen också "å mindre höjd". Viktigt för att identifiera läget.

Ove Johansson
Indals hembygdsförening

Granen hämtas hem. Bilden är hämtad från förstasidan på Sollefteå-Bladets julnummer 1910.

Prenumerera på Hembygden

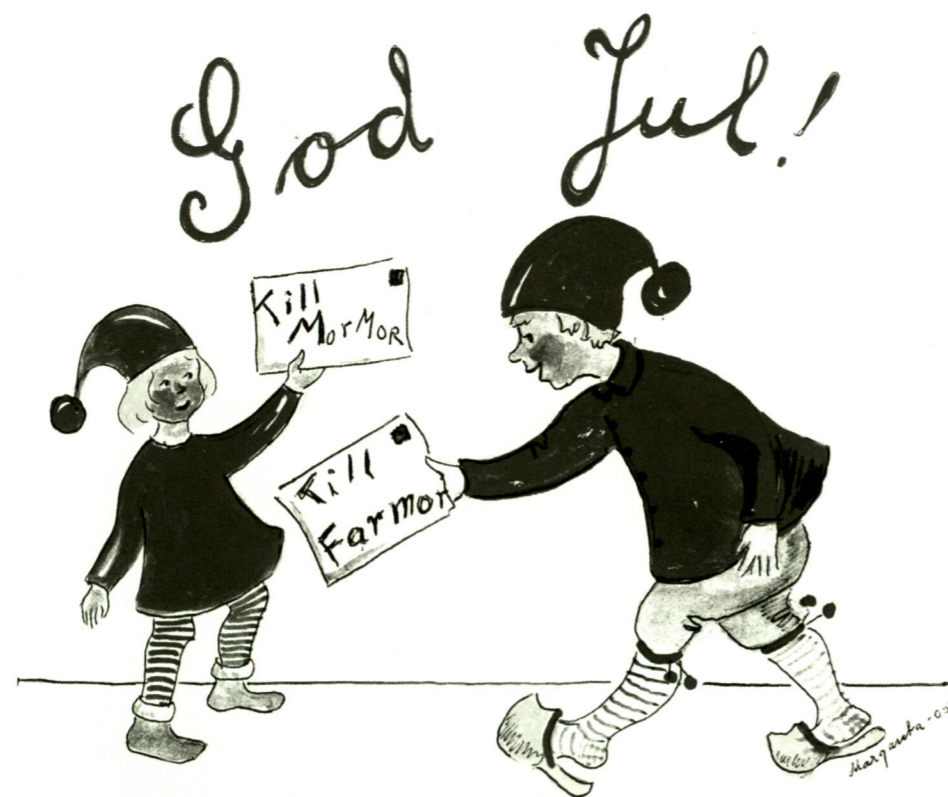
Tidningen Hembygden utges av Medelpads och Ångermanlands Hembygdsförbund.

Sätt in 150:- på BG 687-6163 och ange "Prenumeration Hembygden" samt ditt namn och din adress.

4 nummer 150kr

Julhögtiden

Julhögtiden är vår förnämsta och fröjdefullaste högtid. Den firas till minne av Jesu födelse, och infaller alltid på samma dag, den 25 december just i mörkaste tiden på året.

Före jul är det mycket att göra. Det skall skuras och stökas i alla vinklar och vrår, bakas, tvättas, slaktas, kokas och stekas. Det är också vanligt att hava lutfisk vid julen. Den måste tänkas på långt före jul, om man skall få den lutad och i ordning till julkvällen.

I somliga gårdar, där det finns fårtalg, stöpas därav ljus. Detta är ett av de roligaste förjulsarbeten.

Männen hava också sitt göra. De vilja köra ut gödseln före jul. Vad skall inte heller fattas är ett köra hem och hugga ved, så att det räcker över hela helgen. Man skall icke heller glömma att sätta ut julkärven åt småfåglarna. Kreaturen skola även få lite extra såsom en kaka bröd eller något annat som de tycka om.

En julgran skall man också ha. Man söker å få tag i en välväxt och vacker gran. Den sättes på en fot och klädes med ljus, karameller, äpplen, glitter, bomull och flaggor. Överst i toppen sättes en flagga eller en stjärna.

På julaftonen brukar man ge varandra julklappar. Den som skall giva bort någon julgåva smyger sig tyst

till dörren, öppnar den försiktigt, kastar in paketet och skyndar sig bort för att gömma sig, så att inte någon av de innevarande skall hinna taga honom fast.

Aftonen försegår under det man tänder granen, läser någonting och sjunger några julsånger. Till kvällsvard ätes vanligtvis risgrynsgröt. Därefter går man till vila.

På juldagen fara så många som möjligt från varje gård till kyrkan. Man måste stiga upp ganska tidigt, ty gudstjänsten börjar redan klockan sex. I alla gårdar brinner då julgranen och ljusen i fönstren. Kyrkan är upplyst av ljus i bänkar, ljuskronor och ljusstakar på altaret och predikstolen samt någon gång även i julgranar framme i koret.

Efter gudstjänstens slut fara alla hem. Färden hemåt går vanligen raskt. Dagen efter är det annandagsjul, då de som varit hemma under julottan fara till kyrkan.

Ester Örnfeldt, Övergård

En skoluppsats från 1912 som vi lånat från Styrnäsbladet nr 4 2015. Det var det sista numret av tidningen över huvudtaget eftersom den nu upphör efter 27 år med en och samma redaktör, Kåge Wiklund.

Artighet

Oskar Andersson (signaturen OA) föddes 11 januari 1877 på Kungsholmen i Stockholm. Under sin korta karriär på knappt 10 år lyckades han för evigt rita in sig bland svenska skämt- och serietecknare. Hans bilder är säregna och egensinnigt absurda. Han räknas också till den första svenska serietecknaren med sina skapelser "Mannen som gör vad som faller honom in" samt "Urhunden". Alla som löser korsord träffar ofta på hans signatur OA, svaret på frågan "känd tecknare".

Oskar Andersson blev med åren allt mer deprimerad och tog slutligen sitt liv endast 29 år gammal.

Och så var semestern slut...

Christina Falkengård berättar i tidningen *Land under rubriken "Och så var semestern slut..."* (nr 32 den 12 augusti 1977) Mariann Hedman i Öst-Nyland utanför Sollefteå skickade in det trevliga kåseriet om damastvävaren m.m. Bertil Olsson i Ramsele till *Hembygden* och här följer det.

Det sista reportaget före semestern gjorde jag en fre-dagskväll i Ramsele. Jag hade intervjuat Bertil Olsson om damastvävning och skulle just plocka ihop kameror och block och fara hem när det var dags för Bertils föräldrar att gå ut i lagårn och mjölka.

Saga, Ruda, Pia och Rosa hade kommit hem från betet tillsammans med de tre kalvarna, killingen och de sju getterna. Eller sex och en halv som Signe Olsson säger. "En av dem mjölkar lite dåligt."

Signe kokar getost efter tre mjölkningar. Det blir ungefär 19 liter och då kokar hon på alla fyra plattorna i köket. "Man vill ju att det ska gå undan."

Signe och Erik Olsson bor på Prestbordet i Ramsele och vackrare kan man inte bo – åtminstone inte på sommaren när solen lyser.

Strax innan Ramsele när man kommer söderifrån ska man ta in till vänster på vägen till Borgvattnet. Då kommer man snart över en bro och omedelbart efter bron går en liten vägstup ner på gårdsplanen.

Alldeles på älvkanten bor de med utsikt över älven och niporna på andra sidan. Upp mot vägen ligger en äng med midsommarblomster, smörblommor och blåsippor i de starka färger som sommarblommorna har häruppe.

Erik mjölkar korna och Signe getterna. Signe ger de tre kalvarna och killingen skummjolk. Signe och Erik småpratar med djuren och rör sig jämnt och lugnt och vant. Ingen behöver fråga vad den andra gjort eller ska göra.

Bertil och jag hänger på kalvkätten. Den lilla bruna kalven är bara ett par tre veckor och suger en på fingrarna så att det smäller.

Vi pratar lite om djuren och om hur det är att leva och bo just här. Erik är verksmästare på byggen så jordbruket sköter han och Signe på fritiden. Nu slår de flera smågårdar i närheten.

Bertil, som är textillärare, bor hemma på somrarna och hjälper till. De tre andra barnen, två pojkar och en flicka, är också utflugna, men kommer hem och hjälper till med slåttern. Killingen har man skaffat för barnbarnens skull. "Men de är lite rädda för den" säger Signe.

Fyra kor är precis vad som ryms i lagården. Svart-fläckiga hornlösa Saga är mamma till Rosa som är brunrosig och har präktiga horn. Vi skojar lite om vad seminören egentligen kan ha kommit med för någonting.

Vi pratar lite om dialekter och jämför. Lagårdsbotten heter det på ångermanländska, gäll på jämtska och höskulle på svenska.

När det är färdigmjölkat går jag med Erik med korna till bete. Upp mot vägen är det stängt och på nersidan kan korna gå ner för att bada och dricka i älven.

Solen skiner och det luktar en blandning av koskit och blommor och sol. Det lukter som somrarna gjorde när jag var barn. Faxälven brusar lite i bakgrunden och koskällan pinglar. Det låter som när och där jag var barn också.

Det är kanske 25 år sedan jag gick med kor till bete, men minnet av lukten och låten kan ingen ta ifrån mig.

Det var en fin början på semestern. I vintern när det är kallt och ni måste upp i lagårn klockan fem ska jag tänka på er. Tack för senast Signe och Bertil Olsson i Ramsele.

Projekt:

Thuressonska huset, Sundsvall

Inledning

Den 25 juli 1888 börjar ett hus brinna i Sundsvall. Branden sprider sig och inom kort blir den helt okontrollerbar. I princip brinner hela Sundsvalls innerstad ned till grunden. 9000 sundsvallsbor blir hemlösa. Återuppbyggnaden påbörjas dock snabbt och redan 1890 har den nya staden tagit form. Den vi idag kallar Sundsvalls Stenstad. Nyrenässans som stilriktning inom arkitekturen kom att dominera. Bevarandet av det kulturhistoriska arvet är ett pågående projekt i samverkan med fastighetsägare och länsstyrelse. Sundsvalls Stenstad har idag 36 fastigheter som är byggnadsminnen.

Fastigheten Kvarteret Rådmannen 5, även kallad Thuressonska huset, fick entré och trapphus förklarade som byggnadsminne i februari 2014 av länsstyrelsen i Västernorrlands län i samråd med fastighetsägaren. Anledningen var att målningarna på väggar och tak är original från 1890-tal. Ett av få trapphus med originalmålningarna kvar i Sundsvall.

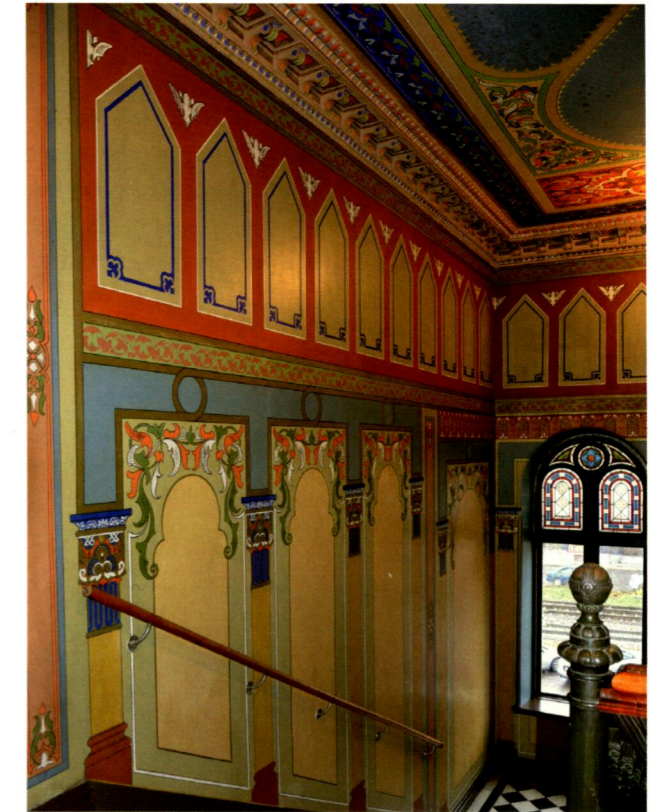
I samband med byggnadsminnesförklaringen beställde fastighetsägaren en restaurering och konservering. Murberget Länsmuseum Västernorrland utförde konserveringsuppdraget. Ett lokalt måleriföretag med kunskap och vana av miljöer med äldre måleritekniker utförde måleri och rekonstruktionsarbeten.

Beskrivning

Arkitekt Knut Gyllencreutz ritade Thuressonska huset till Thure Reinhold Thuresson (1843-1918). 1890 stod fastigheten färdig. Thuresson var en av de mer framträdande i Sundsvall under sent 1800-tal, bland annat som stadsrevisor och ledamot i byggnadsnämnden.

Thuressonska huset uppfördes i tre våningar. Byggnaden utformades med sockel av röd granit och vitputsad fasad med framträdande partier av rött tegel och breda fönsteromfattningar. I originalutförandet var fasaden rikt dekorerad med ornament som tyvärr förföll kraftigt och efter en större ombyggnation på 1960-talet fick fasaden sitt nuvarande utseende.

Dock har interiören i entré och trapphuset bevarats från 1890 med endast få undantag. Ett besök i trapphuset vrider tillbaka tiden 125 år och dåtidens stiledal visar sig i mörkbruna höga träpaneler, överdådigt dekorationsmålade väggar och tak i starka klara färger som gult, rött, blått och grönt med inslag av gula bronseringar. Golven och trapporna är genomgående i marmor.

Vy i trapphuset från våningsplan 2. Efter åtgärd.

Vy från yttre entrén. Efter åtgärd.

Ge bort en prenumeration på
Hembygden

Tidningen Hembygden utges av Medelpads och Ångermanlands Hembygdsförbund.
Sätt in 150:- på BG 687-6163 och ange "Prenumeration Hembygden" samt ditt namn och din adress.

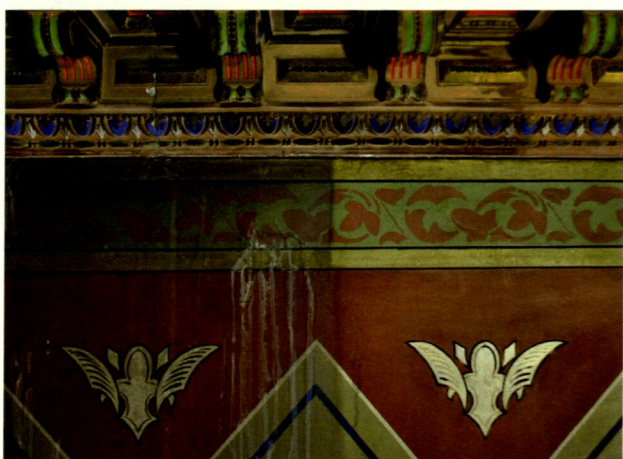
4 nummer 150kr

Konsivering

Trapphuset hade inte restaurerats på många år och var i ganska dåligt skick. Bland annat så fanns ytor med omfattande fuktskadat måleri, stötskador i putsen, klotter och slitna färgskikt. Alla ytorna i trapphuset var mycket sotiga och smutsiga. Att konservera en målad yta innebär att med så få tillägg som möjligt stanna upp en åldrandeprocess och bevara befintligt måleri i möjligaste mån.

Konservator Lennart Kristiansson limmar lösa färgskikt.

Detalj av väggfält under konservering. Höger halva är rengjord.

Praktiskt arbetar en konservator efter vissa moment. Inledningsvis limmas alla lösa skikt mot fast underlag. Efter det ska ytorna rengöras. Rengöringen anpassas efter färgtyp och underlag. Finns det bortfall som stör helhetsintrycket görs retuscher för att dämpa en skadebild och tydliggöra befintligt måleri.

Taken var målade med limfärg. Limfärg kan inte våtrengöras eftersom färgtypen är vattenlöslig. Rengöringen skedde torrt med en så kallad sotsvamp. Metoden kan sägas vara en modern variant på tidigare rengöring med franskbröd. Lösa färg- och putsskikt limmades fast. Håligheter och bortfall ilagades och retuscherades.

Väggarna hade skador i färgskiktet efter för starka rengöringsmedel, troligen uppkomna efter försök att tvätta bort klotter. Delvisa fanns ytor med omfattande lösa färgskikt, stötskador samt bortfall av både färg och puts.

Då väggarna var målade med linoljefärg kunde vi våtrengöra. De mycket sotiga och feta färgskikten innebar rengöring i flera steg; Inledningsvis med ett ammoniumcitrat för att bryta igenom sotet, sedan rengöring med ett ph-neutralt diskmedel som eftersköljdes med rent vatten och slutligen torkades torrt. Skador och håligheter lagades. Lösa färgflakor lades fast. Rengöringsskadade färgskikt behandlades med en fernissa för att återfå en glans som överensstämde med befintligt måleri. Bortfall retuscherades med hartsoljefärg.

Konsiveringens syfte i Thuressonska huset var att bevara och synliggöra ett originalmåleri. Viktigt för projektet var att i möjligaste mån behålla originalytorna. Endast de mest nedbrutna färgskikten målades om och då med färgval och måleritekniker lika originalen. Under hela projektiden skedde arbetet i trapphuset i samråd med målare och antikvarisk sakkunniga.

Ett konserveringsuppdrag är en del i bevarandet av kulthistoriska miljöer, information och kunskap en annan. Glädjande under projektet var att restaureringen uppmärksammades av media och den kommunala turistnäringen i Sundsvall. Två reportage i lokalpressen samt en nyhetsändning från TV4 Mitt gjordes. Thuressonska trapphuset ingick senare under hösten som en sevärdhet i Sundsvalls årliga evenemang "Stenstansdagarna", med visningar för allmänhet och branschfolk. Under pågående arbete hölls mindre informella visningar i trapphuset för intresserade som "kikade" förbi.

Eva Körberg-Mårtensson

Konservator, Murberget, Läns museet Västernorrland
Foto: Murberget, Läns museet Västernorrland

Den här fina loggan ska vi nöta in nu!

Jubileumsåret närmar sig och föreningarnas postmot-tagare kommer att känna sig överösta av glada tillrop i form av mail. Men det är ingenting mot vad jag och min medelpadska kollega blir, som får försöka sälla ut det mest relevanta för er. Ha tålamod – men läs och begrunda och låt dig eldas lite av Hembygdsrådets entusiasm över egna och andras idéer nu i festytan.

Bland annat har ni hört om en stor utställning på Läns museet Murberget, där vi hoppas att alla föreningar kommer att medverka på något sätt. Meningen är att vi ska synas och vi har stora utställningshallen till vårt förfogande. Det praktiska med en snygg utställning sköter museets proffs om men vi står för innehållet som ska röra vår verksamhet med inriktning på framtid och integration bl.a. det kan låta kryptiskt men vi kommer att ha flera kommunträffar där vi kan diskutera det och självklart finns vissa idéer i hembygdsrådet (VHR). Utställningsperioden blir 1 juni – 31 augusti.

Förutom själva utställningen är förhoppningen att alla föreningar medverkar rent fysiskt en dag var på museiområdet med olika aktiviteter. Kanske finnas i någon av byggnaderna på området med hantverk, bakning, berättande, skollärande, musicerande... ja vad ni är bra på. Torghandel med produkter från era medlemmar är en annan grej, som dessutom kan rass-

la till i kassan! Det är högturistsäsong vi pratar om! Ca 60 dagar ska fyllas av hembygdsaktiviteter och givetvis kan små föreningar få hjälp av större, som kanske har lust att synas flera dagar. Men börja prata om detta redan nu och vi från förbundsstyrelserna eller hembygdsrådet kommer gärna ut till er som hjälp.

Vi ska synas 2016!

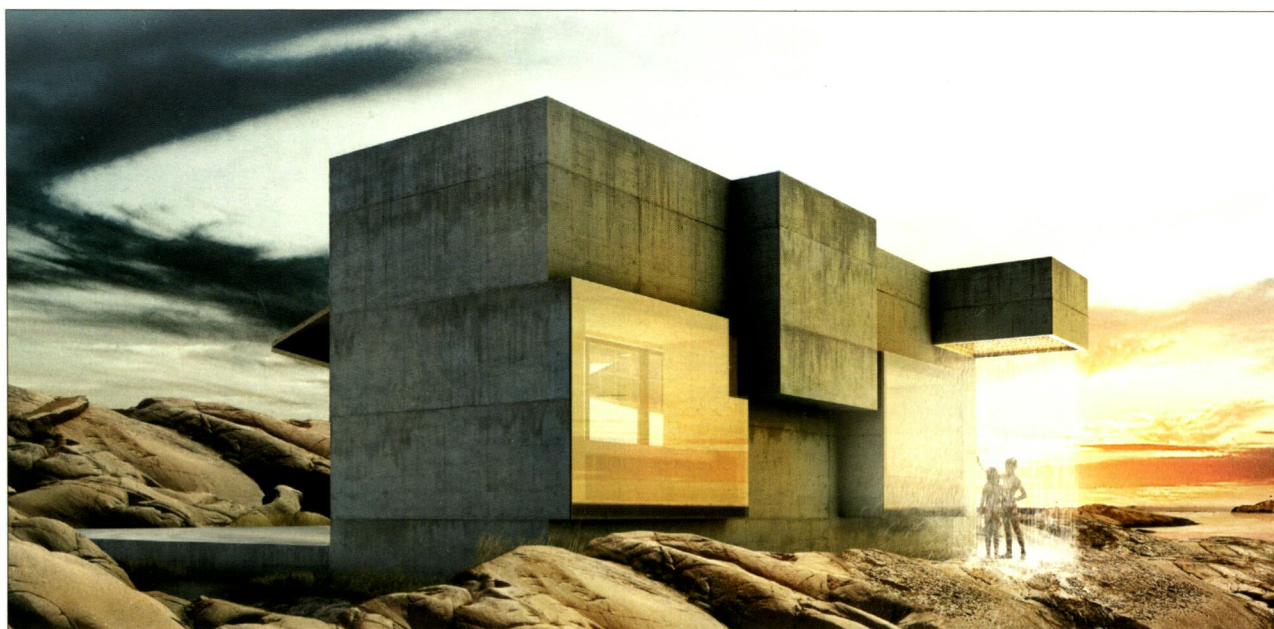
Lena Landin
ÅHF

Avs. Medelpads & Ångermanlands Hembygdsförbund
Åstön 765, 860 35 Söråker

B
Föreningsbrev

8/12 2015–17/1 2016

INVIGNING 8/12 KL. 15.00

25
kvadrat
— — —
25 arkitekter
tolkar Attefall

I utställningen 25 kvadrat, baserad på boken med samma namn av Eva Wrede och Mark Isitt, presenterar 25 svenska arkitektkontor idéer om hur ett attefallshus skulle kunna se ut. I kraftfältet mellan visioner och farhågor har en timmerstuga, en paviljong, ett orangeri, en minivilla och andra byggnader tagit form.

Svensk
Form
Västernorrland

www.murberget.se
Härnösand. Öppet tis-sön 11–16
Butik & kafé, tfn 0611-886 00

 murberget
Länsmuseet Västernorrland